प्रात्यक्षिक क्रं. ५
विणी ओळखणे आणि कागदापासून तयार करणे

ताणे आणि बाणे यांच्या एकमेकातील गुंतवणुकीमुळे कापडाच्या पृष्ठभागावर तयार होणारी रचना म्हणजे वीण होय.

तीन मुलभूत विणी :

१. साधी विण : ही नावाप्रमाणे साधी वीण आहे. कुठल्याही विशिष्ट प्रकारची रचना कापडाच्या पृष्ठभागावर तयार होत नाही..

२. ट्विल विण : कापडाच्या पृष्ठभागावर तिरप्या रेषा तयार होतात.

३. सॅटिन विण : कापडाच्या पृष्ठभागावर ताण्याचे लांब तरंग दिसून येतात.

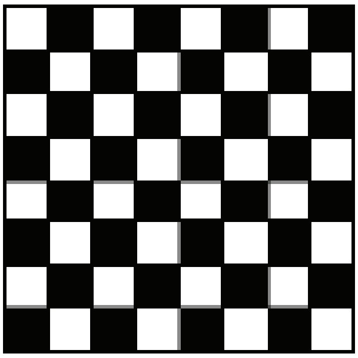

आकृती क्र. ५ .१ : साधी वीण

कागदी विण तयार करणे :

आवश्यक साहित्य : दोन वेगवेगळ्या रंगाचे घोटीव कागद (मार्बल पेपर), स्केल, पेन्सिल, कात्री.

कृती : कुठल्याही एका रंगाच्या घोटीव कागदांची १० सेंमी ×१० सेंमी आकाराची चौकट तयार करा. त्याला १ सेंमीची मार्जिन सोडा. ताण्याची चौकट तयार करण्याकरीता १ सेंमी. रूंदीवर खूणा करून कापून घ्या. ताण्याचे टोके मात्र सलग असू द्या.

दुसऱ्या रंगाच्या घोटीव कागदाच्या १० सेंमी × १ सेंमी आकाराच्या बाण्याच्या पट्ट्या कापून घ्या.

तीन मूलभूत विणींकरीता ताण्याच्या तीन चौकटी तयार करा. प्रत्येक चौकटीकरीता ७-८ वयाच्या पट्ट्या कापून घ्या.

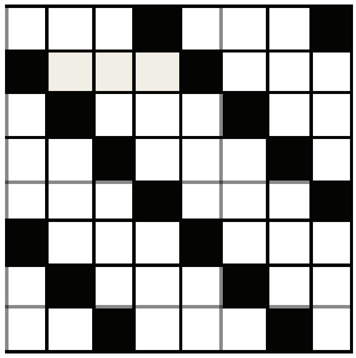

आकृती क्र. ५.२ : ट्विल वीण

साध्या वीणीचा नमुना : या करण्याकरिता बाणा हा ताण्याच्या चौकटीत एका ताण्याच्या वरून आणि दुसऱ्या ताण्याच्या खालून याप्रमाणे गुंतवतात.

ट्विल विणीचा नमुना : या करण्याकरिता बाणा ताण्याच्या चौकटीत अशा प्रमाणे गुंतवावा की पृष्ठभागावर तिरप्या रेषा तयार होतील. विण ही समान किंवा असमान असू शकेल.

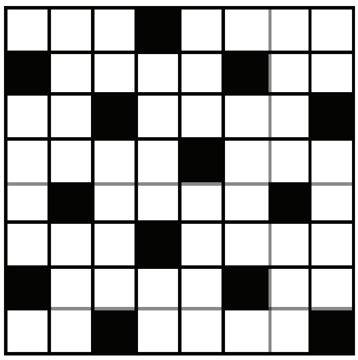

आकृती क्र. ५.३ : सॅटिन वीण

सॅटिन विणीचा नमूना : या करण्याकरिता ताण्याच्या चौकटीत बाण्याच्या पट्ट्या अशा प्रकारे गुंतवाव्या की पृष्ठभागावर ताण्याचे लांब तरंग दिसून येतील.

विणी ओळखणे:

१) विविध विणींच्या वस्त्रांचे नमूने विद्यार्थी गोळा करून चिकटवतील. त्याचे निरीक्षण करून वैशिष्टे सांगा.

२) विद्यार्थी वस्त्राच्या नमुन्यांचे निरिक्षण करण्याकरिता भिंगाचा उपयोग करतील.

नाविण्यपूर्ण विणींची वैशिष्टे

कापलेली पाईल वीण

- त्रिमितीय परीणाम
- पृष्ठभागावर फासे कापलेले असतात

न कापलेली पाईल वीण

- त्रिमितीय परीणाम
- पृष्ठभागावर फासे दिसतात

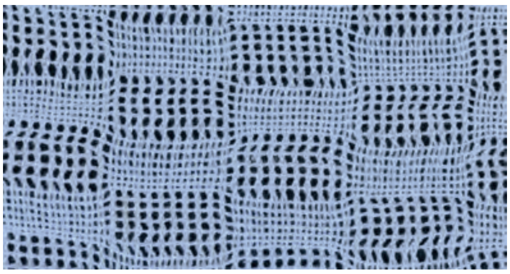

लिनो वीण

- जाळीदार वस्त्र

हनिकोम्ब वीण

- उंचवटे व खळगे.
- मधमाश्यांच्या पोळ्याप्रमाणे